

FÖRETAGSENKÄT, GÖTGATAN

Datum _____Intervjuare _____

Intervjupers.

namn _____

Intervjupers.

ställning _____1. FÖRETAG _____VERKSAMHET/BRANSCH _____ADRESS Götgatan _____FASTIGHET _____

HÖRNLÄGE

JA

NEJ

2. LOKALYTA (m² golvyta)

(Om uppgifter saknas kommer fastighetskontorets personal att eventuellt göra mätningar på platsen.)

TOTAL LOKALYTA _____ m² (inklusive källare)varav försäljningsyta _____ m²kontorsyta _____ m²lageryta _____ m²annan yta _____ m² Vad ? _____3. HYRESKOSTNADERHYRA _____ kronor/år

INKLUSIVE VÄRME ?

JA

NEJ

VÄRMEKOSTNAD _____ kronor/år

4. OMSÄTTNING

(Nettoomsättningen = exklusive skatten)

TOTAL OMSÄTTNING _____ kronor år 1970
_____ " " 1969
_____ " " 1968

5. INNEHAVAREFÖRHÅLLANDEN

INNEHAVARE/BOLAG _____
_____
INNEHAVARE SEDAN ÅR _____

6. FÖRETAGSFORM

EGEN FÖRETAGARE MED EN BUTIK

INNEHAVARENS ÅLDER _____ ÅR
(skattas eventuellt av intervjuaren)

FLERA BUTIKER

ANTAL ? _____ STYCKEN

(Om färre än 6 stycken)

VAR FINNS DE ANDRA ?

_____
_____
_____
_____
_____
_____

7. PERSONAL (omfattar även innehavaren/innehavarna)

KÖN	ÅL - DER	BOSTADSADRESS ^{x)} (EL. STADSDEL)	TJÄNSTGÖRING ^{xx)}		SLÄKTSKAPSFÖR- HÅLLANDE	ANTAL ÅR I FÖRETAGET		
			HELTID	DELTID (Ange storl.)		1-2	3-10	10>

x) Innerstaden: ange gata och nummer

Ytterstaden: ange stadsdel

xx) Med deltid avses här mindre än 30 timmar/vecka

8. INNEHAVARENS BEDÖMNING AV FRAMTIDEN (under förutsättning av status quo)

UNDER FÖRUTSÄTTNING ATT INGET OFÖRUTSETT INTRÄFFAR, HUR BEDÖMER NI DÅ
FRAMTIDEN HÄR PÅ GÖTGATAN?

HAR FÖRETAGET NÅGRA UTVIDGNINGSPLANER ?

JA

NEJ

I NUVARANDE LOKALER/FASTIGHET

I ANNAN FASTIGHET. ANGE VAR: _____

_____

HUR TROR NI ATT ÅRSOMSÄTTNINGEN KOMMER ATT FÖRÄNDRAS ?

- ÖKAD OMSÄTTNING
- INGEN FÖRÄNDRING
- MINSKAD OMSÄTTNING

INFORMATION OM SÖDER 67. (Se speciellt material)

9. INNEHAVARENS BEDÖMNING AV FRAMTIDEN UNDER FÖRUTSÄTTNING AV ATT GÖTGATAN
BLIR GÅNGGATA

KÄNDE NI TILL DESSA PLANER TIDIGARE ? JA NEJ

VAD HAR NI FÖR INSTÄLLNING TILL PLANERNA PÅ ATT GÖRA GÖTGATAN TILL GÅNG-
GATA ?

- POSITIV
- NEGATIV
- VET EJ

HUR TROR NI ATT ÅRSOMSÄTTNINGEN KOMMER ATT PÅVERKAS OM GÖTGATAN BLIR
GÅNGGATA ?

- ÖKAD OMSÄTTNING
- INGEN FÖRÄNDRING
- MINSKAD OMSÄTTNING

10. INNEHAVARENS BEDÖMNING AV FRAMTIDEN UNDER FÖRUTSÄTTNING ATT VARUHUSET TILL-
KOMMER

KÄNDE NI TILL DESSA PLANER TIDIGARE ? JA NEJ

VAD HAR NI FÖR INSTÄLLNING TILL PLANERNA PÅ ATT LOKALISERA VARUHUSET
VID GÖTGATAN ?

- POSITIV
- NEGATIV
- VET EJ

HUR TROR NI ATT ER ÅRSOMSÄTTNING KOMMER ATT PÅVERKAS SEDAN VARUHUSET TILL-
KOMMIT ?

- ÖKAD OMSÄTTNING
- INGEN FÖRÄNDRING
- MINSKAD OMSÄTTNING

11. FÖRNYELSEN KAN INNEBÄRA ATT FASTIGHETERNA KOMMER ATT UPPRUSTAS. OM UPPRUSTNINGEN SKULLE INNEBÄRA ATT HYRORNA KOMMER ATT STIGA.

ÖNSKAR NI I SÅ FALL :

FORTSÄTTA HYRA LOKAL TROTS DEN HÖGRE HYRAN

FLYTTA FRÅN FASTIGHETEN

OM NI TROR ATT NI FLYTTAR, ANGE I SÅ FALL

I VART _____

II ÖNSKAD LOKALSTORLEK _____

III VILKEN HYRA NI ÄR VILLIG

ATT BETALA _____ kronor/år

12. HUR TROR NI ATT EN UPPRUSTNING AV FASTIGHETEN KOMMER ATT PÅVERKA OMSÄTTNINGEN ?

ÖKAD OMSÄTTNING

INGEN FÖRÄNDRING

MINSKAD OMSÄTTNING

13. VAD ANSER NI ATT MAN SKALL GÖRA MED NORRA GÖTGATAN FÖR ATT DEN SKALL BLI MER ATTRAKTIV SOM AFFÄRSGATA ? (Butiker - service. Dess inbördes läge. Kommunikationer)

STOCKHOLMS FASTIGHETSKONTOR

Huvudkontor: TEKNISKA NÄMNDHUSET · FLEMINGGATAN 4

Postadress: FACK · 104 20 STOCKHOLM 8

Telefon: 22 40 80

Stockholm den 25 oktober 1971

Vår referens OH/sg

Er referens

Ärende

Till Er som är företagare vid norra Götgatan.

Som Ni kanske känner till pågår omfattande stadsförnyelse i innerstaden. Ett exempel på detta är pågående restaureringsarbeten på Mariaberget som Stockholms kommun bedriver.

För närvarande studerar den s k Katarinabergsgruppen de kulturhistoriska kvaliteterna hos bebyggelsen på Katarinaberget. Vid sidan av dessa studier önskar gruppen också undersöka möjligheterna att bibehålla norra Götgatans karaktär av gammalt butiksstråk. Det är uppenbart att just företagarna vid Götgatan därvid kan lämna kommunen värdefull information.

De diskussioner som fastighetskontoret fört med Stockholms Köpmannaförbund och Stockholms stads hantverksförening har fört fram tanken om en intervjuundersökning bland berörda företagare vid Götgatan. Vi önskar därför besöka Er inom de närmaste tre veckorna för att kunna intervjua Er under cirka en timmes tid.

Frågor som vi hoppas få svar på gäller naturligtvis Ert företag, Er personal, omsättning under senare år etc. Ni kommer även få tillfälle att berätta vad Ni tycker om Götgatan och hur Ni ser på dess framtida utveckling.

Både köpmannaförbundet och hantverksföreningen kommer att
fortlöpande följa undersökningsarbetet. Ni som medverkar
kommer också att få förhandsinformation om undersökningens
resultat.

Om Ni vill veta mera om undersökningen eller den kommande
intervjun kontakta gärna Olle Hagberg tel. 22 40 80 / 2002.

Redan på förhand - tack för hjälpen.

Stockholms Fastighetskontor

L-O Larsson

Butiksinventering norra delen av Götgatan hösten 1971

<u>Kvarter</u>		<u>Gatunummer</u>	
Ormen 1		3	Svenska Handelsbanken
Ormsaltaren 1		5	Papagallo Restaurant (Berns Restauranter AB)
-"-	6	7	Sex Press Järnkompaniet AB Damfrisering 2 tr (S Lavén)
Urvädersklippan m:e 9		9	Lorita damkonfektion AB Guldsmeds AB Göta (Bengt Ericsson) Alwerts väskor och paraplyer Molins Tobak Frukthörnan AB Fröslees Frisersalonger, Johan
Urvädersklippan St 1		11	Tvättomat-Butiker AB Reis Parfymeri Bröderna Olofsson boktryckeri Salong Åsa 1 tr Karstens Bröd
-"-	1	13	Bäddman
-"-	2	15	Krönet Konditori
Fiskaren St 22		19	Sveriges Damsalonger Hannert Möbel & Tapetserarfirma
-"-	3	21	Carneruds Möbler Rostfria Bodarna AB

<u>Kvarter</u>	<u>Gatunummer</u>	
Fiskaren St 2	23	Kerstin Andersson Begravnings- & Eldbegängelsebyrå Inneh. S Olsson
"- 1	25	Oscaria Skoaffärer AB Alfr Bergman Järn
Kejsaren 3 o 4	27	Bodés Möbler AB Wibergs Damkonfektion Pfaff Symaskiner AB Kejsartvätten
Kejsaren 2	29	Sabis AB Ingeborg Damfrisering Jaconelli G. Tobak Kosmopolit Skrädderi
Kejsaren 18	31	EPA AB
Pelarbacken St 21	33	Smålandsfabrikernas Möbelcentral AB Klädesmagasinet & Söder AB (A-kläder Lindgren & Son) Mamma Modeller Beckman Begravnings- & Eldbegängelsebyrå AB
"- 20	35	Johansson Päls-shop Torines symaskiner AB "Blommor"
"- 4	37	Söderbokhandeln Hansson & Bruce AB Westerbergs kappor Göta Hatt- & Pälsvarulagret TV-depån

<u>Kvarter</u>		<u>Gatunummer</u>	
Pelarbacken St 3		39	Gummessons Guld AB Skinnhörnan
"-	29	41	ICA-Restauranger AB, Ringbaren 5-an och 10-an
Gråberget 29		49-51	Rostfria Bodarna AB Hotell Malmen Stockholms Sparbank Domus
Jupiter St 3		14	Elna symaskiner Hyr Atlantic (skriv- och räknemask) Stansop AB
Schönborg 6		18	Skandinaviska Banken
"-	6	20-22	Franska Damfrisörsalongerna AB Variantkonfektion
Västergötland 23		24	Sjöax Tyger Svenska Urdepoten AB Södermalmsguldsmedsaffär Franska Pälssalongen Körsn. B Schölin Minsta Minut Service
"-	3	26	Bjelke Optik AB Damfrisering 1 tr Örnquist Herrkläder AB Södersko AB
"-	4	28	Perssons Garn AB Arkitektkopia Östen Grankvist AB Wergemans Ur- & Optiska affär kb Camillas boutique

<u>Kvarter</u>	<u>Gatunummer</u>	
Västergötland 5	30	Bonus Varuhuset
"- 6&9	32	Numa Foto & Radio AB Sound-side music
"- 21	38	Lagerkrans Sven uraffär Konsum
"- 20	40	Fenix Apotek Shoe-shop Klädesmagasinet & Söder AB
Nederland 4	42	Fritidsbolaget AB Vi-Débon Boutique AB Olsson Helge Frukt o Konfektyraff. Kafé Ölstugan
"- 11	44	Italienska Glassbaren Venezia Smycket AB Jern Damkonfektion
"- 5	46	Brunetta-skor Sportkompaniet AB Södra Hattmagasinet Hultin Damfrisering Flintjohns Möbler 46:an
Medborgarhuset 1	54-56	Broddman AB Cristel Mode AB Skandinaviska Banken Sarabolaget, Göta Källare

**BUTIKS- OCH SERVICESTRUKTUREN VID NORRA GÖTGATAN
1926 - 1970**

**2-betygsuppsats vid Kulturgeografiska institutionen
hösten 1971, kurs B1**

Ulla Bengtson

Monica Oudenne

KÄLLOR:

Röda beken, årgångarna 1926, 1930, 1940, 1950, 1955, 1960, 1965 och 1970

Söder 67

Serviceverksamheter i Stockholms innerstad. Bihang nr 57/1970 till Stadskollegiets utlåtanden och memorial

Butiksinventering i norra delen av Götgatan hösten 1971; Fastighetskontoret

Skrivelse den 11 december 1968: Södermalms framtida detaljhandel. Från Stockholms stads och läns köpmanneförbund till Stockholms stads generalplaneberedning.

<u>Innehållsförteckning:</u>	<u>sid.</u>
Källförteckning	I
Presentation av uppgifterna	1
Källmaterialet	2
Områdets avgränsning	3
Tillvägagångssättet	3
Utvecklingen	5
Tänkbara orsaker	7
Jämförelse mellan år 1970 och 1971	8
Tabell över butiksbeståndet 1926-70	
Diagram " " " "	

UPPGIFTEN

Denna uppsats syftar till att klarlägga butiks- och servicestrukturen och dess utveckling vid norra delen av Götgatan med angränsande kvarter under en 50-årsperiod. Av praktiska skäl (se nedan) har utgångsåret varit 1926. Därefter har vi undersökt åren 1930, 1940, 1950, 1955, 1960, 1965 och 1970. Kompletterande uppgifter beträffande den aktuella situationen hösten 1971 har vi inhämtat från den butiksinventering i området som gjordes genom fastighetskontorets försorg.

Att uppsatsen skulle handla om butiksstrukturen på Södermalm stod klart på ett tidigt stadium. Ämnet konkretiserades då vi besökte stadsbyggnads- och fastighetskontoren för att undersöka vilka kvarter och annat bakgrundsmaterial som fanns att tillgå.

Dessa förvaltningar är för närvarande sysselsatta med att planera Götgatans framtid. En särskild arbetsgrupp, kallad Katarinabergsgruppen har bildats för ändamålet. Vi kom överens om att vi skulle utföra den inventering bakåt i tiden som gruppen ansåg sig behöva mot att förvaltningen svarade för utskrift av uppsatsen.

Götgatan står inför en genomgripande förvandling. Norra Götgatan är i behov av sanering. Två varuhuskedjor är intresserade av att etablera var sitt varuhus i området. De mest aktuella lägena är kvarteren Nederland och Pelarbacken Större. Götgatan norr om Medborgarplatsen avses i framtiden bli gågata. Väster om Medborgarplatsen planeras i enlighet med Söder 67 ett stort kontorscentrum som kommer att ha inflytande på verksamheterna vid Götgatan.

Både för detaljhandel, övriga servicenäringar och förvaltning förutses en allt kraftigare koncentration av verksamheten till det T-formade arbetsområde som kommer att skapas på centrala Söder. Detta område är särskilt välbeläget om man ser till kollektiva kommunikationer. Pendeltågen har station i närheten, likaså tunnelbanan. En ny tunnelbanegren mot Nacka kommer att få station i området.

KÄLLMATERIALET

Huvudkälla har varit Röda boken av de årgångar som räknats upp ovan. Ursprungligen hade vi planerat att låta 1920 bli startåret. Dock visade det sig att första årgången av Röda boken kom ut först år 1926. Eftersom det skulle vara ytterst besvärligt och tidsödande att få tag i ett lika utförligt material fastighet för fastighet på annat håll, valde vi att börja med år 1926.

Röda boken redovisar telefonabonnenter på varje gatuadress. Den största svagheten med en sådan källa är naturligtvis att butiksinnehavare som inte har telefon inte finns med. Denna svaghet är särskilt uppenbar för de tidigaste åren i undersökningen, framför allt 1926 och 1930. På den tiden var telefonen fortfarande en nymodighet som långt ifrån alla hade möjlighet eller intresse av att skaffa sig. Med hänsyn till Söders traditionella ställning som stadsdel för mindre välsituerade socialgrupper är det möjligt att telefoninnehav blev allmänt på Söder senare än i andra stadsdelar.

Å andra sidan kan man kanske vänta sig att personer som driver butiker och andra former av service till allmänheten var mer intresserade än de boende att skaffa telefon. Det förefaller troligt att en affärsidkare skaffade telefon tidigare än de som "bara" bodde i huset.

OMRÅDETS AVGRÄNSNING

Undersökningsområdet omfattar Götgatans norra del, från Södermalms-
torg till Folkungagatan. Även en del av tvärgatorna är med: Vid
varje tvärgata har vi gått ett kvarter in från Götgatan. Det bör
observeras att en del gator bytt namn, försvunnit eller tillkommit
under perioden.

Mariagatan existerar sålunda inte längre. I stället har namnet
Peder Myndes backe fått fortsätta väster om Götgatan. Sveagatan
har försvunnit. I samband med att Södergatan drogs fram slopades
Repslagargatan och fick namnet Södergatan.

Likaså har ett flertal fastigheter fått ändrade gatunummer i sam-
band med saneringar. De flesta omnumreringarna har skett efter
Södergatans byggande, alltså mellan undersökningsåren 1930 och
1940.

Götgatans "jämna" - västra - sida har blivit omnumrerad, liksom Fol-
kungagatans båda sidor. Detsamma gäller om S:t Paulsgatan.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTTET

En rad avväggningsproblem inställde sig genast. Bland annat var det
ofta svårt att i de tidigaste årgångarna av Röda boken avgöra vad
som var butik och vad som inte var det. Ibland framgick det inte om
det var butiken eller innehavarens bostad som stod upptagen i för-
teckningen. Serviceverksamheter, lager, engrosfirmor m m var svåra
att avgränsa på ett konsekvent sätt.

Som exempel på det första problemet kan nämnas att vi ofta träffa-
de på förkortningar av typen "skrädd.", "skomak.", "damfris.",
"Fiskaffär Bst". Vi beslöt att ta med en rad sådana abonnenter i
vår förteckning från de två första åren, alltså 1926 och 1930. På
den tiden var det ännu vanligt att affärsinnehavare hade en telefon
som var gemensam för butik och bostad. Likaså fanns det fortfarande
skräddare, sömmerskor och andra som hade sin arbetsplats i anslut-
ning till bostaden.

Av kategorin lager har vi tagit upp potatislager, eftersom sådana ofta hade direktförsäljning i kombination med lagret.

Vi har även tagit med tillverkning av olika slag. Det var närmast omöjligt att avgöra vilka av dessa verksamheter som även hade direktförsäljning och vilka som inte hade det. Dessutom kan många ha legat inne på gårdarna. Om vi varit för frikostiga i detta fall beror det på att vi varit angelägna att få en så bred bild som möjligt av en gången tids affärsliv.

När vi kommit närmare vår egen tid har det varit lättare att erfarenhetsmässigt avgöra vad som bör räknas till försäljning och service riktad till allmänheten. Dock har det varit svårt att konsekvent klassificera olika slag av konsultfirmor, agenturer och engrosfirmor.

Verksamheter som inte tagits med är t ex skolor, tankläkare och läkarpraktiker, advokater och agenturfirmer vars verksamhetsslag inte framgår eller där man inte kan utläsa att de betjänar allmänheten.

Vi har klassificerat materialet i 15 grupper efter varu- och verksamhetsslag enligt följande:

- 1 Livsmedel (inkl bagerier)
- 2 Färg, Parfym, Apotek
- 3 Blommor, Papper, Böcker, Systembolag, Tobak
- 4 Beklädnad (Konfektion, Pälsar, Skrädderi)
- 5 Möbler och bosättningsartiklar
- 6 Ur, Optik, Guld, Pennor, Sportartiklar
- 7 Övriga varor
- 8 Varuhus
- 9 Tvättinrättningar, Kem tvätt
- 10 Dam- och herrfriseringar
- 11 Banker
- 12 Postkontor
- 13 Restauranger, Kaféer, Konditorier
- 14 Teatrar, Biografer
- 15 Övriga serviceverksamheter

Vi har fört bagerier till Livsmedel, eftersom de flesta bagerier även för andra matvaror, t ex mjölk och konserver.

Inom kategori 7, Övriga varor, finns bl a frukt och konfektyr, handskar, järnaffärer, symaskiner, skor, konst, radio och TV, underkläder, hattar, tyger, kol och ved, musikinstrument, bilar samt "presentshoppar" och dylikt med icke närmare specificerat sortiment.

Till grupp 15, Övriga serviceverksamheter, har bl a förts fotoateljéer, tryckerier, försäkringsbolag, uthyrningsfirmor, annonsbyråer, snickerier, glasmästerier, hotell, resebyråer, databehandling, skrivbyråer, begravningsbyråer, mekaniska verkstäder, bilreparationsverkstäder, plåtslagerier, bensinstationer, skomakerier och expressbyråer.

De verksamheter som inte kunnat identifieras eller inordnas i någon grupp har försetts med streck. Detta gäller t ex tidningar, Stads-museet, Svenska Manometerfabriken, Östersundsmagasinet, K A Almgrens sidenfabrik, Schéeles Fabriker AB, K G Löf partilager, Lindströms stenhuggeri, Stockholms sjömanshem, Harald Fors & Co Spannmål, Nordiska Materialbolaget, Svampimporten, Social-Demokratens Morgonexpedition, Indesko Industrieförnödenheter, Bröderna Persson charkfabrik, Versalefabriken kemisk fabrik, Armas Regulator AB, Södra Porslinslaboratoriet, Trafik AB, Förpackningsmaterial AB, Stockholms Inteckningsgaranti AB och Augusta Callmer glasstillverkning.

Fastighetskontoret har i efterhand gjort en omkodning enligt SNI (Standard för svensk näringsindelning) nomenklatur med sexsiffriga kodnummer. Vi har dock ansett denna kodning alltför svåröverskådlig för våra behov och hållit fast vid de 15 grupper som tidigare räknats upp.

UTVECKLINGEN

Efter kodningen gjorde vi en frekvensuppställning för de 15 olika grupperna för vart och ett av de 8 undersökningsåren. Se tabell och diagram, sid 10 och 11.

Som framgår av ovanstående tabell är det fortfarande livsmedels- och konfektionsaffärer som stänger. Grupperna "övriga varor" och "övriga serviceverksamheter" fortsätter likaså sin tillbakagång.

Naturligtvis förekommer fortfarande nyetableringar i området. 36 verksamheter upphörde och 16 tillkom under året. Några exempel:

12 konfektionsaffärer	upphörde, 3 tillkom
10 butiker m "övriga varor"	" 5 "
7 "övriga serviceverksamheter"	" 2 "
2 tobaks- och blomsterbutiker	" 4 "

Orsakerna kan tänkas vara de ovan berörda, alltså att kundnerlaget minskar beroende på en allt högre andel pensionärer och en fortgående kontorisering. Inom beklädnadsbranschen är troligen konkurrensen från stora firmor av typ Hennes, Åhléns etc mycket svår för de mindre företagen.

Ett ytterligare bidrag till denna utveckling kan vara den förestående saneringen. Den har förberetts en längre tid men några detaljerade beslut om områdets framtida utseende föreligger inte ännu. Ovissheten om vad som ska ske kan vara en betydelsefull förändringsfaktor, här som på många andra håll i innerstaden.

Det tycks vara uppenbart att osäkerheten om områdets framtid menligt har inverkat på affärslivet. Det bästa som kunde hända denna del av Götgatan vore förmodligen att en definitiv plan lades fram utan alltför stort dröjsmål. I dag tycks seriösa butiks- och serviceidkare vara mycket tveksamma mot att etablera sig i området. Detta har troligen redan "kommit i bakvatten" i förhållande till resten av Götgatan på grund av den enkelriktning av trafiken som numera tillämpas. Den norrgående trafiken leds via Folkungaga- och Bangårdsgatorna ut till Södergatan. Dessutom råder stoppförbud på norra Götgatan ett par timmar varje dag.

Trots enkelriktningen är trafiken tät och gångbanorna smala. Olägenheterna för fotgängarna av buller, avgaser och olycksfallsrisker är svåra att bedöma men spelar säkert en roll för att minska områdets attraktionsvärde för shopping. Att lägga ut denna del av Götgatantill

Av tabellen framgår att det sammanlagda antalet verksamheter nådde sitt maximum år 1930 med 316 butiks- och serviceställen. Med undantag för en liten uppgång mellan 1940 och 1950 har antalet verksamheter därefter sjunkit oavbrutet till år 1970 då antalet var 199.

En rad enskilda verksamhetsgrupper var också rikast företrädda år 1930. Det gäller grupp 1, livsmedel, grupp 2, färg, parfym m m, grupp 5, möbler och bosättningsartiklar och grupp 9, tvättinrättningar.

Den tillfälliga uppgången mellan 1940 och 1950 kan t ex spåras i grupp 4, beklädnad, grupp 6, ur, optik, guld m m och grupp 7, övriga varor.

Den enda verksamhet som har ökat på senare år är grupp 11, banker, vilket tycks vara en allmän tendens inom den kommersiella servicen.

Grupp 12, postkontor, har hela tiden haft en enda representant i det undersökta området. Dock har det inte legat på samma ställe. Till och med 1930 låg det vid Högbergsgatan 40. Därefter har det flyttat till sin nuvarande adress, Folkungagatan 51-53.

Grupp 15, övriga serviceverksamheter, har minskat kontinuerligt från startåret 1926. Främsta anledningen tycks vara att mängden av småverkstäder undan för undan slagits ut.

Diagrammen visar en slående tillbakagång för sektorn dagligvaror (1-3), framför allt för antalet livsmedelsaffärer och bagerier. 1930 fanns i området 38 butiker av detta slag, 1970 endast 11 stycken.

I en förteckning över verksamhetsslag kan man iaktta tvära "fall" i antalet verksamheter i många hus som resultat av betydelsefulla förändringar.

Tydligast märks detta i samband med Södergatans framdragande. I en lång rad fastigheter kommer ett avbrott i verksamheterna mellan åren 1930 och 1940. Sedan återuppstår affärslivet, men med andra innehavare och annan sammansättning.

Detta kan framför allt spåras på Götgatans "jämna" sida och på Hornsgatan. Liknande förändringar finns på Folkungagatan mellan 1926 och 1930 och mellan 1930 och 1940. Förändringarna här har främst innefattat Medborgarhusets och Medborgarplatsens tillkomst, samt hotell Malmen med angränsande hus.

Andra trafik- och stadsbyggnadsåtgärder kan spåras i listorna. Mariagränd öster om Götgatan klipps t ex av när Södertunneln dras fram. Tunnelbanans inverkan kan skönjas på Götgatan 17 och Hökens gata 1-3, där alla butiker försvinner efter 1960. Där finns nu T-station Slusstens uppgång vid Hökens gata.

TÄNKBARA ORSAKER

Tänkbara orsaker till tillbakagången är handelns strukturomvandling med den allmänna övergången till stora självbetjäningsbutiker för livsmedel. En ändrad åldersstruktur för befolkningen med ökat antal pensionärer och minskat antal barnfamiljer kan också spela in. Proportionsförskjutningar mellan bostäder och kontorslokaler likaså.

Götgatan har väl knappast undgått den ökade "kontorisering" som varit en allmän tendens på malmarna under efterkrigstiden. Omfattningen av denna kontorisering kan vi dock inte redovisa, eftersom detta vore ämne för ytterligare en uppsats och faller utanför denna undersökning.

En brant nedåtgående kurva visar också grupp 7, övriga varor. Som mest fanns inom denna grupp 83 butiker (1950), medan år 1970 endast 43 stycken återstod.

Denna grupp innehåller en rad olika varuslag (se under rubriken "Tillvägagångssättet"). Med hänsyn till nedgången i antalet butiker kan man dra den slutsatsen att variationsrikedomen i varuutbudet har minskat under de senaste 20 åren.

Den äldre typen av butiker och service tycks definitivt slås ut efter kriget. Det gäller t ex skräddare, mjölkmagasin, en hel del verkstäder, kol- och vedaffärer, mönsteraffärer, sybehörsaffärer, mangelbodas m m. Ännu 1940 finns en rad sådana verksamheter kvar, men efter 1950 är de flesta försvunna.

I stället kommer den nya tidens affärsliv med butiker för heltäckande mattor, konfektion, båtar och husvagnar samt boutiques. Bland de nya serviceverksamheterna finns "tvättomater", annonsbyråer, databehandling, bilverkstäder och städkonsulter.

Det verkar också som om stora och väletablerade firmor på senare år sökt sig nya lägen. Det gäller t ex CA Pettersson, Bredenbergs och Meeths.

JÄMFÖRELSE 1970/1971

Hösten 1971 utförde fastighetskontoret en butiksinventering i Götgatan norra del, se bilaga 4. Denna omfattade endast Götgatan, inte angränsande kvarter. Vid en jämförelse mellan denna och det av oss insamlade materialet efter Röda boken 1970 fann vi en relativt stor skillnad i antalet butiker. Närmare bestämt var det en minskning med 20 stycken, vilket bekräftar den nådåtgående trenden i området.

Vid en uppdelning på branscher blev resultatet följande:

Kodnummer	1970 (enl RB)	1971 (enl FSK)	ökn./minskn.
1	5	2	- 3
2	2	2	0
3	4	6	+ 2
4	26	17	- 9
5	6	6	0
6	9	9	0
7	30	25	- 5
8	3	3	0
9	1	2	+ 1
10	8	8	0
11	4	4	0
12	-	-	-
13	6	5	- 1
14	-	-	-
15	<u>11</u>	<u>6</u>	<u>- 5</u>
totalt	115	95	-20

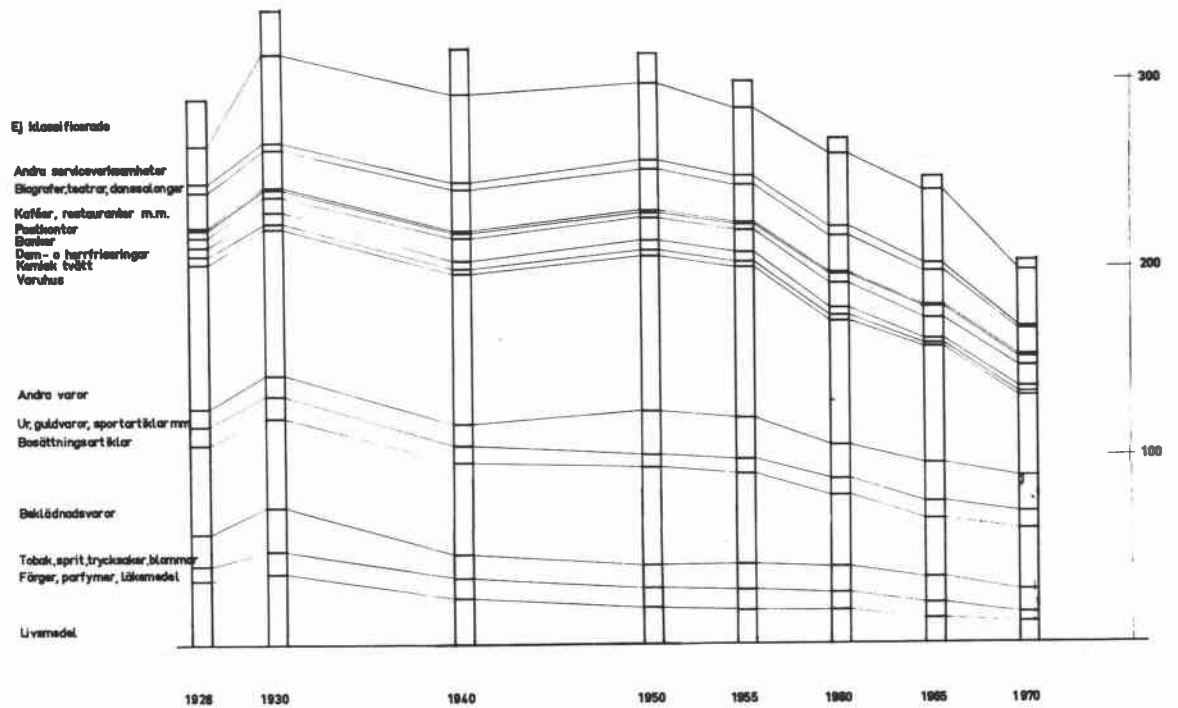
gågata skulle troligen på sikt locka en större köppublik.

Tabell
över butiksbeståndet 1926 - 1970

År	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	ej koda- de
1926	34	8	17	48	10	10	77	4	5	5	4	1	19	5	50	25
1930	38	12	23	48	12	11	76	3	6	8	4	1	20	5	47	24
1940	24	11	13	49	9	12	80	3	4	12	3	1	22	4	47	17
1950	19	11	12	52	7	23	83	3	5	12	3	1	22	5	41	16
1955	18	11	14	48	8	22	80	3	5	12	3	1	20	5	36	14
1960	18	9	14	38	9	19	66	3	4	13	5	1	19	5	39	8
1965	13	8	14	31	9	21	62	2	2	11	6	1	18	4	39	7
1970	11	5	12	33	9	19	43	2	3	11	5	1	14	1	30	5

år	affärer och service- verksamheter totalt
1926	297
1930	316
1940	294
1950	299
1955	286
1960	262
1965	241
1970	199

Diagram över butiksbeståndet 1926-70

KATARINABERGET
 SKALA 0 100 200M 1972
 FASTIGHETER